Bat. Gen.
XXI
271

281.100

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 29-7-2010
Nomor Induk : 10926/PN-MUSEUM/10
BIB - ID : 9312760
ITEM - ID : 212125032
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXL 271

XXI

271.

LIOE - KIOE - EILANDEN.

In het jaar 1857 strandde een Nederlandsch koopvaardijschip op een der *Madjiko-Sima*-eilanden, waarvan de schipbreukelingen op eene menschlievende en hartelijke wijze door de regering van de *Lioe - Kioe* - eilanden werden verpleegd. Ongeveer een jaar vroeger werd de bemanning van een *Lioe-Kioe*-jonk, die in de Chinesche zee verongelukt was, door een Nederlandsch schip gered en te *Shanghae* aangebragt.

Deze omstandigheden, gevoegd bij de steeds toenemende vaart op *Japan* en omliggende landen, deden de aandacht der Nederlandsche regering op bovengenoemden eilanden-gro p vestigen en bij haar den wensch ontstaan om met het bestuur dier eilanden een tractaat van vriendschap en koophandel te sluiten.

Na op den 29sten Junij 1859 met zijnen onderhebbenden bodem, Z. M. schroefstoomschip *Bali*, ter reede van *Napha*, de hoofdplaats der *Lioe-Kioe*-eilanden, gekomen te zijn, slaagde de luitenant-ter-zee 1ste klasse Jhr. *J. H. van Capellen* reeds den 6den Julij daaraanvolgende in het sluiten van een dergelijk tractaat, waarbij hij de meeste hulp mogt ondervinden van de twee Fransche missionarissen, de heeren *T. Mounicon* en *Furet*, de eenige Europeanen, welke zich toenmaals op de *Lioe-Kioe*-eilanden bevonden.

Aan dit tractaat, hetwelk door de Nederlandsche regering is goedgekeurd, ontleenen wij hier de volgende, op handel en scheepvaart betrekking hebbende artikelen.

Art. 1. Tusschen de onderdanen dier beide rijken (*Nederland* en *Lioe-Kioe*), zonder onderscheid van persoon of plaats, zal van nu af eene bestendige vrede en vriendschap bestaan; allen zullen volkomene bescherming genieten voor hunnen persoon en voor hunne bezittingen.

Alle artikelen, die de Nederlanders te *Lioe-Kioe* wenschen te koopen en het land kan leveren, zullen aan hen verkocht worden, onverschillig of zij zulks aan de ambtenaren dan wel aan de bevolking vragen; ook zullen de overheden geene bepalingen maken, die de bevolking verbieden om te verkoopen, en al hetgeen een der beide partijen mogt verlangen te koopen, zal tegen billijken prijs verhandeld worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

BAT.
GENOOTSCHAP

Art. 2. Wanneer Nederlandsche schepen in een der havens van *Lioe-Kioe* binnen loopen, zullen zij tegen billijker prijs van hout en water voorzien worden; mogten zij andere artikelen verlangen, dan zullen deze alleen in de haven van *Napha* verkregen kunnen worden.

Art. 3. Wanneer Nederlandsche schepen op *Lioe-Kioe* of op een der eilanden onder de jurisdictie van het koningrijk *Lioe-Kioe* stranden, zullen de overheden dadelijk menschen sturen om hulp te verleenen tot het redden van leven en goed.

Alles, wat aan den wal gebragt kan worden zullen zij op verzekerde plaats bewaren, tot dat schepen dezer natie gezonden worden om het geredde af te halen.

De gemaakte onkosten voor het redden van personen, zullen door de natie, waartoe zij behooren, vergoed worden.

Art. 4. Nederlanders te *Lioe-Kioe* aan den wal komende, mogen gaan, waar het hun behaagt, zonder verhindering of wel dat ambtenaren gezonden worden om hen te volgen en na te gaan. Indien zij overtredingen begaan tegen de bevolking van *Lioe-Kioe*, zullen zij door de plaatselijke overheden worden opgevat, doch niet mishandeld en teregt staan voor het gezag, waaronder zij behooren, ten einde, zoo noodig door deze gestraft te worden.

Art. 5. Te *Toemai* zal eene begraafplaats voor de Nederlanders bestaan, waar hunne graven niet geschonden mogen worden.

Art. 6. De regering van *Lioe-Kioe* zal kundige loodsen benoemen om de schepen in en uit de haven van *Napha* te brengen; zoowel voor het binnen- als voor het uit-loodsen zullen de gezagvoerders dier schepen zeven duizend twee honderd tzin of Chinesche koperen muntspecie betalen. *)

Art. 7. Wanneer Nederlandsche schepen ter reede *Napha* ankeren, zullen de plaatselijke overheden hun hout leveren tegen den prijs van drie duizend zes honderd tzin of Chinesche koperen muntspecie de duizend katties, en water tegen zes honderd tzin of Chinesche koperen muntspecie de duizend katties of zes vaten vol.

Alle betalingen zullen in vreemde munt of in ongemunt goud of zilver kunnen geschieden..

Art. 8. Alle regten, welke aan vreemde natien zullen worden verleend, zullen almede dadelijk tot *Nederland* wor-

---

*) 1440 tzin gelijk 1 Mexicaansche dollar.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den uitgestrekt en de Nederlandsche handelaren te *Lioe-Kioe* zullen regt hebben op gelijke behandeling als die der meest begunstigde natie.

Volgens ingewonnen berigten van de bovengenoemde Fransche missionarissen, die in Junij 1859 reeds drie jaren te *Napha* gevestigd waren en somwijlen togten in de binnenlanden hadden gemaakt, waar zij eenige kennis opdeden van de inlanders, die aldaar niet zóó op hunne hoede zijn om de vreemdelingen te misleiden als wel te *Napha* het geval is, en verder naar aanleiding van het weinige, dat hij zelf gedurende zijn kort verblijf te *Napha* vermeende optemerken, berigt de heer *van Capellen* ten aanzien der *Lioe-Kioe*-eilanden het volgende:

Lioe-Kioe moet beschouwd worden als eene Japansche kolonie, hoewel de Lioe-Kioeërs dit steeds ontkennen en om de waarheid beter te bedekken voorwenden eijnsbaar te zijn aan *China*, hetgeen volstrekt niet het geval is. *Lioe-Kioe* heeft met *China* niets te maken en ook niets met het hemelsche rijk gemeen. Slechts enkele Chinesche gewoonten en gebruiken zijn welligt daar ingeslopen of van ouds her, toen *Lioe-Kioe* onder *China* behoorde overgebleven.

De regering van *Lioe-Kioe* is zamengesteld uit eenen regent, tsoelie-kwan, en drie ministers, potshing-kwans of potshing-tafo's genoemd, terwijl de steden door gouverneurs of tijshing-kwans worden bestuurd; het bestaan van eenen steeds minderjarigen koning is meer dan twijfelachtig. *Shoei*, omtrent een uur gaans van *Napha* verwijderd, is de zetelplaats van het opper-bestuur, klaarblijkelijk een gouverneur-generaal of zaakwaarnemer van den prins van *Satsuma*, aan wien het land eijnsbaar moet zijn. Het Japansche opper-bestuur is onzigtbaar en zijn bestaan moet volstrekt een geheim blijven. De wetten, bepalingen en instellingen van het land, zijn door deze opper-regering vastgesteld en worden stiptelijk nagekomen door het inlandsche bestuur, dat verantwoordelijk is gesteld voor alle overtredingen welke, eventueel mogten plaats grijpen; van daar de groote vrees, de veinzerijen en dikwijls laagheden, welke dit bestuur zich moet getroosten, om alle innovatien tegen te gaan. Evenals in *Japan* schijnt ook op de *Lioe-Kioe*-eilanden een *fait accompli* wet te zijn, maar de bestuurders, onder wien zoodanige verandering tot stand kwam, zijn de lijdende partij: op *Lioe-Kioe* wordt de regent en waarschijnlijk ook de overige leden van het bestuur afgezet en alsdan verbannen naar een der kleinere eilanden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Klaarblijkelijk is de landvoogd, die gedurende de onlusten te *Lioe-Kioe* (nu slechts bij overlevering bekend) regeerde, een uitstekend man geweest. De wegen, vooral tusschen *Napha* en *Shoei*, de steenen-bruggen, de aanleg van een aller vernuftigst breekwater bij de rivier van *Napha*, de forten, welke de monding dezer rivier verdedigen en de loskade langs dezelve voor de stad, getuigen van welgevormde plannen en van eene groote wilskracht om die uittevoeren.

Na het dempen van de onlusten heeft die landvoogd waarschijnlijk eene algemeene ontwapening bevolen en de Lioe-Kioeërs het verbod opgelegd om van dat oogenblik af wapens te dragen: van daar de vredelievende en zachtzinnige faam, die de Lioe-Kioeërs verkregen hebben. Dat er een Japansch arsenaal van wapenen bestaat te *Lioe-Kioe* lijdt geen twijfel, want de heeren *Mounicou* en *Furet* vertelden, dat zij herhaalde malen het lossen van schoten gehoord hadden en dit hielden voor oefening van het Japansche garnizoen. De Japanners, die zich zelden of nimmer vertoonen, zijn de eenigen, die twee sabels dragen, namelijk de troepen en de ambtenaren, want de kooplieden mogen hier evenmin als in *Japan* van wapens voorzien zijn. Nu en dan ontmoet men eenen Japanner, te herkennen aan zijn hoofdkapsel, doch zoodra hij bemerkt herkend te zijn, verbergt hij zich onmiddelijk. De voorname kooplieden te *Lioe-Kioe* zijn Japanners; Chinezen worden zelden of ooit alsdan aangetroffen.

De bevolking op *Lioe-Kioe* is arm. Behalve gouvernements ambtenaren is een ieder arbeider of koeli. Hunne voornaamste bezigheid is de landbouw, die op eenen vrij hoogen trap staat.

De kleeding van de gemeene man te *Lioe-Kioe* bestaat enkel uit een grof linnen hemd, doch die van de betere klassen gelijkt veel op de Japansche kleeding.

In hun uiterlijk voorkomen hebben de Lioe-Kioeërs veel overeenkomst met de Japanners. De Lioe-Kioeër laat zijn baard groeijen, de Japanner niet. Hunne gewoonte van het haar te dragen verschilt eenigzins met de Japansche wijze; in statie dragen de Lioe-Kioeërs een hoofddeksel. Hoewel Chineesch de schrijftaal der Lioe-Kioeërs is, heeft hunne spreektaal zeer veel overeenkomst met de Japansche taal.

Het hoofdvoedsel van den gemeenen man te *Lioe-Kioe* bestaat uit obi's, palmiet en eene soort van kaas, van boonen vervaardigd; nimmer gebruiken zij rijst of suiker dan uit weelde. De keuken van de hoogere klasse is half Japansch en half Chineesch. De Lioe-Kioeërs houden veel van vermaken, zijn zeer goedaardig, drinken veel saki, doch maken geen gebruik van opium.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De vrouwen te *Lioe-Kioe* worden in de grootste onwetendheid gelaten en mogen leeren lezen, noch schrijven; men acht dit waarschijnlijk gevaarlijk voor de openbare veiligheid. Hare pligt bestaat in het vervaardigen van kleederen voor het huisgezin; ook bij het inoogsten van de rijst wordt hare hulp ingeroepen. De Lioe-Kioeër moet zeer gehecht zijn aan zijne vrouw en duldt niet, dat anderen zich vrijheden met haar veroorloven. Eene weduwe mag nimmer hertrouwen.

De godsdienst van de Lioe-Kioeërs is dezelfde als die van de Japanners. De bonzen, die men op *Lioe-Kioe* ontmoet, gelijken volmaakt op de bonzen in *Japan*, waar zij dan ook hunne opleiding verkrijgen. De Lioe-Kioeër is even vrijdenkend in het punt van godsdienst als de Japanner.

Tot in Julij 1859 waren er geene christelijke proselyten te *Lioe-Kioe* gemaakt.

Alle gronden behooren aan het gouvernement en worden verpacht aan de ingezetenen. Meer dan $\frac{3}{4}$ van de opbrengst van den grond behoort aan het gouvernement en welligt wordt de geheele opbrengst van rijst en suiker door hetzelve toegeëigend. De rijst en suiker worden naar *Japan* en welligt ook voor een gedeelte naar *China* vervoerd. Het is moeijelijk na te gaan of dit als schatting aan *Japan* of aan den Prins van *Satsuma* wordt betaald, dan wel zijn eigendom uitmaakt.

Het overige $\frac{1}{4}$ van de producten rijst en suiker wordt door het inlandsche bestuur toegeëigend.

Handel, indien men het zoo noemen mag, wordt alleen gedreven met *Japan;* de handel met *China* is niet noemenswaardig. Tegen het einde van iedere N. O. moesson komen de Japansche barken te *Lioe-Kioe* aan, en vertrekken weder van daar in Junij en Julij. De invoer, zoowel als de uitvoer is een geheim. Alles evenwel, wat men op *Lioe-Kioe* ziet en de Lioe-Kioeërs gebruiken, is van Japanschen oorsprong; enkele artikelen worden van *China* aangevoerd, zoo als zilveren en gouden haarspelden, welligt omdat geene edele metalen uit *Japan* mogen worden uitgevoerd.

Alle jaren gaan 5 à 6 *Lioe Kioe*-jonken, die geheel op de Chinesche wijze zijn ingerigt en getuigd naar *China*. Te *Foo-tshoe-foo* hebben de Lioe-Kioeërs eene factorij. Ook gaat om de drie jaren een gezantschap naar *Peking* met geschenken voor den Keizer van *China;* deze geschenken maken geene schatting uit, doch strekken welligt alleen om het voorregt te behouden van eene factorij te *Foo-tshoe foo* te mogen hebben. Zij halen waarschijnlijk uit *China* de waren, die door den Prins van *Satsuma* verlangd worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Indien men met *Lioe-Kioe* handel wilde drijven, dan zou dit alleen met de goedkeuring van den Prins van *Satsuma* kunnen geschieden. De onderwerping van de Lioe-Kioeërs aan *Japan* is zoo volkomen, dat zonder de toestemming van de strenge regering, waaronder zij gebukt gaan, geene concessien van het plaatselijk bestuur aldaar te verkrijgen zullen zijn. Deze regering, hoe streng ook, is vaderlijk en zacht en de Lioe-Kioeërs schijnen met hun lot tevreden te zijn.

De prijs van eenige te *Napha* verkrijgbare artikelen was in Julij 1859, als volgt:

Rijst	per	Ned.	pond	0,04	tot	0,04½ dollar.
Meel	»	»	»	0,06	»	0,07 »
Suiker	»	»	»			0,04 »
Boonen	»	»	kop			0,03⁵ »
Olie	»	»	kan	0,12	»	0,15 »
Kleine ossen	»	stuk				10,90 »
Varkens	»	»				4,50 »
Patatters	»	100	Ned.	pond.		0,75 »
Kippen	»	dozijn				1,00 »
Eijeren	»	100	stuks			0,60 »
Eenden	»	stuk				0,27 »
Uijen	»	Ned.	pond			0,03 »
Versche visch	»	»	»	(ongeveer)		0,16 »

Naar men verneem de bekende cht, houdtinoloog, profasors *Hoffman*, te *Leiden* zich onledig met een onderzoek naar den eigenlijken souverein van de *Lioe-Kioe*-eilanden, vermits daaromtrent nog veel verschil van meening bestaat; hij moet voornemens zijn de resultaten van dit onderzoek wereldkundig te maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zou
ma
ërs
van
on-
len
cht

vas

sors
naar
nits
noet
un-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

